

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра кримінального права та процесу**

**НАВЧАЛЬНО – МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ УКРАЇНИ
(за вимогами кредитно-модульної системи)**

Ужгород – 2024

Судові та правоохоронні органи України: Навчально-методичний посібник.
Ужгород: Видавництво Ужгородського національного університету, 2024. 36 с

Виконав:

Копча Василь Васильович, професор кафедри кримінального права та процесу юридичного факультету Ужгородського національного університету, д.ю.н., професор.

Рецензенти:

Попович Володимир Михайлович, провідний науковий співробітник Державного науково-дослідного інституту МВС України, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України.

Фрідманський Роман Михайлович, заступник декана юридичного факультету УжНУ, кандидат юридичних наук, професор.

Навчально-методичний посібник з дисципліни «Судові та правоохоронні органи України», складений за вимогами кредитно-модульної системи і містить структуру програми навчального курсу, тематику семінарських занять, питання для самоконтролю та перелік рекомендованої літератури.

Затверджено на засіданні кафедри кримінального права та процесу юридичного факультету УжНУ від 31 серпня 2023 р., протокол № 1

Затверджено рішенням навчально-методичної ради юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ» від 25 жовтня 2023 р., протокол № 2

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	8
4. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА.....	9
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	9
6 .ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ.....	19
7. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ.....	27
8. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ.....	30
9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	32

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Судові та правоохоронні органи України» має характер вступного курсу, в рамках вивчення якого здобувач вищої освіти отримує вихідні дані про організаційну побудову судових, правоохоронних та правозахисних органів, знайомиться з завданнями і цілями їх діяльності, особливостями взаємодії між цими органами.

Тільки зрозумівши устрій судових, правоохоронних та правозахисних органів, можна глибоко і правильно засвоїти форми їх роботи по застосуванню права, забезпеченню законності і правопорядку, що складає мету підготовки молодих спеціалістів – юристів та правоохоронців. Відтак в межах цієї навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти (майбутні юристи та правоохоронці) отримують початкові відомості про судову владу та правоохоронну систему в Україні та отримують базові знання, які полегшують вивчення інших дисциплін, таких як кримінальне право, кримінальний процес, адміністративне право, адміністративне судочинство, цивільне процесуальне право, господарське процесуальне право та ін.

Разом з тим потрібно відзначити, що засвоєння курсу має свої труднощі:

Перше, здобувачу належить вивчити роботу не одного органу і навіть не однієї системи органів, а їх сукупності.

Друге, нормативною базою даного курсу є не один нормативний акт, а їх сукупність, що включає акти різних рівнів та юридичної сили.

Третє, поряд з найновішими нормативними актами (Закон України Про судоустрій та статус суддів України від 02.06.2016, (№ 1402-VIII)

Закон України про судоустрій і статус суддів (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 31, ст.545) Із змінами, внесеними згідно із Законами № 1774-VIII від 06.12.2016, ВВР, 2017, № 2, ст.25 № 1798-VIII від 21.12.2016, ВВР, 2017, № 7-8, ст.50 № 2147-VIII від 03.10.2017, ВВР, 2017, № 48, ст.436 № 2509-VIII від 12.07.2018, ВВР, 2018, № 35, ст.267 № 193-IX від 16.10.2019 № 263-IX від 31.10.2019 З дня початку функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи у тексті Закону слова "Єдина судова інформаційна (автоматизована) система", "автоматизована система" у всіх відмінках будуть замінені словами "Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система" у відповідному відмінку згідно із Законом № 2147-VIII від 03.10.2017 Цей Закон визначає організацію судової влади та здійснення правосуддя в Україні, що функціонує на засадах верховенства права відповідно до європейських стандартів і забезпечує право кожного на справедливий суд.

Закон України «Про Конституційний Суд України», від 13.07.2017, № (2136 -VIII) (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 35, ст.376) Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2147-VIII від 03.10.2017, ВВР, 2017, № 48, ст.436 № 2509-VIII від 12.07.2018 Цей Закон визначає порядок організації та діяльності Конституційного Суду України, статус суддів Конституційного Суду України, підстави і порядок звернення до нього, процедуру розгляду ним справ і виконання його рішень. Конституційний Суд України (далі Конституційний Суд або Суд) є органом конституційної юрисдикції, який забезпечує верховенство Конституції України, вирішує питання про відповідність Конституції України законів України та у передбачених Конституцією України випадках інших актів, здійснює офіційне тлумачення Конституції України, а також інші повноваження відповідно до Конституції України.

Закон України про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, N 30, ст.260 Із змінами, внесеними згідно із Законами N3135-VI(3135-17) від 15.03.2011, ВВР, 2011, N 39, ст.391 N5463-VI(5463-17) від 16.10.2012, ВВР, 2014, N 4, ст.61

Цей Закон регулює відносини, що виникають у зв'язку з обов'язком держави виконати рішення Європейського суду з прав людини у справах проти України; з необхідністю усунення причин порушення Україною Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (995_004) і протоколів (994_535, 994_059, 994_802, 994_804, 994_170, 994_171, 994_536, 994_537, 994_180, 994_527) до неї; з впровадженням в українське судочинство та адміністративну практику європейських стандартів прав людини; зі створенням передумов для зменшення числа заяв до Європейського суду з прав людини проти України. Розширення Європейського Союзу та Україна. Автор В.В. Копійка. Практикум з міжнародного Права. Автор Н.В. Пронюк . Європейський Суд

з прав людини: Судова практика 2011/2. Практика Європейського Суду з прав людини. Рішення. Коментарі. 1/2013. Транспозиція Європейського Суду у правові системи третіх країн. Автор Р.А. Петров. Право Європейського Союзу. Підручник за редакцією: М.Р. Аракелян, М.Д. Василенко. Практика застосування Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: практичний посібник. Вибрані справи Європейського Суду з прав людини. Випуск № 1,2,3,4,5.

Закон України «Про Вищий антикорупційний суд» від 7.06.2018, № (2447 -VIII) Закон України про Вищий антикорупційний суд (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 24, ст.212) Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2509-VIII від 12.07.2018, ВВР, 2018, № 35, ст.267 № 100-IX від 18.09.2019, ВВР, 2019, № 40, ст.218 №263IX від 31.10.2019 Цей Закон визначає засади організації та діяльності Вищого антикорупційного суду, спеціальні вимоги до суддів цього суду та гарантії їх діяльності. Вищий антикорупційний суд є постійно діючим вищим спеціалізованим судом у системі судоустрою України. Вищий антикорупційний суд є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням. Місцезнаходженням Вищого антикорупційного суду є місто Київ. Правову основу діяльності Вищого антикорупційного суду становлять Конституція України, Закон України "Про судоустрій і статус суддів", цей та інші закони України, чинні міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України. Зміни до цього Закону можуть вноситися виключно законами про внесення змін до Закону України "Про Вищий антикорупційний суд".

Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. № 580 -VIII) в даний час діють акти, видані до їх прийняття та положення яких ще не повністю узгоджені з цими змінами. 2016 р., 2017 р., 2018 р., 2019 р. Установити, що у 2020 році норми статей то 95-96 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, що встановлені Кабінетом Міністрів України з урахуванням наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів згідно із Законом № 294-IX від 14.11.2019 р. Цей Закон визначає правові засади організації та діяльності Національної поліції України, статус поліцейських, а також порядок я служби в Національній поліції України.

Національна поліція України (поліція) - це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Змінами, внесеними згідно із Законом № 2584-VIII від 02.10.2018 Діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом. Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Закон України «Про Прокуратуру України» Закон Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 42, ст.238) Із змінами, внесеними згідно із Законом № 187-IX від 04.10.2019 р. Офіс Генерального прокурора розпочав свою роботу 02 січня 2020 року, який є органом прокуратури вищого рівня щодо обласних та окружних прокуратур, обласна прокуратура є органом прокуратури вищого рівня щодо окружних прокуратур, розташованих у межах адміністративно-територіальної одиниці, що підпадає під територіальну юрисдикцію відповідної обласної прокуратури"

Офіс Генерального прокурора організовує та координує діяльність усіх органів прокуратури, забезпечує належне функціонування Єдиного реєстру досудових розслідувань та його ведення органами досудового розслідування, визначає єдиний порядок формування звітності про стан кримінальної протиправності і роботу прокурора з метою забезпечення ефективного виконання функцій прокуратури, а також здійснює управління об'єктами державної власності, що належать до сфери управління Офісу Генерального прокурора.

Офіс Генерального прокурора очолює Генеральний прокурор, який має двох перших заступників та заступників, а також заступника Генерального прокурора - керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури"; у частині третій слова "Генеральної прокуратури України" замінити словами "Офісу Генерального прокурора".

Четверте, в період реформування правоохоронної системи України законодавство

передбачило створення нового правоохоронного органу, а саме Державного бюро розслідувань.

Закон України Про Державне бюро розслідувань (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 6, ст.55) Закон України від 12 листопада 2015 року № № 794-VIII А також Закон України про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 22, ст.84) Закон підписаний 16 травня 2019 року № 2720-VIII. Державне бюро розслідувань є юридичною особою публічного права і має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням". Організаційна структура Державного бюро розслідувань визначається Президентом України. Гранична чисельність центрального апарату та територіальних управлінь Державного бюро розслідувань становить 1 тисячу 600 осіб. Директор Державного бюро розслідувань призначається на посаду Президентом України за поданням комісії з проведення конкурсу на зайняття посади Директора Державного бюро розслідувань (далі-Конкурсна комісія). Директор Державного бюро розслідувань звільняється з посади Президентом України за наявності підстав, визначених частинами четвертою та п'ятою статті 10 цього Закону. Державне бюро розслідувань є державним правоохоронним органом, на який покладаються завдання щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції. Зміни, внесені згідно із Законом № 305-IX від 03.12.2019 Державне бюро розслідувань у своїй діяльності керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цим та іншими законами України, а також іншими нормативно-правовими актами, прийнятими на їх основі.

Закон України про Бюро економічної безпеки України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2021, № 23, ст.197) {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 1089-IX від 16.12.2020 № 1774-IX від 22.09.2021 застосовується з 25 вересня 2021 року} Цей Закон визначає правові основи організації та діяльності Бюро економічної безпеки України. Закон був підписаний 28 січня 2021 року Президентом України В Зеленським.

П'яте, у зв'язку із прийняттям нового Закону «Про судоустрій та статус суддів» від 02.06.2016 навчальна література з судових та правоохоронних органів, видана до середини 2016 року.

Закон України про судоустрій і статус суддів (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 31, ст.545) Із змінами, внесеними згідно із Законами № 1774-VIII від 06.12.2016, ВВР, 2017, № 2, ст.25 № 1798-VIII від 21.12.2016, ВВР, 2017, №7-8, ст.50 № 2147-VIII від 03.10.2017, ВВР, 2017, № 48, ст.436 № 2509-VIII від 12.07.2018, ВВР, 2018, № 35, ст.267 № 193-IX від 16.10.2019 № 263-IX від 31.10.2019} З початку функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи у тексті Закону слова "Єдина судова інформаційна(автоматизована)система", "автоматизована система" у всіх відмінках будуть замінені словами "Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система" у відповідному відмінку згідно із Законом № 2147-VIII від 03.10.2017 Цей Закон визначає організацію судової влади та здійснення правосуддя в Україні, що функціонує на засадах верховенства права відповідно до європейських стандартів і забезпечує право кожного на справедливий суд. Судова влада в Україні відповідно до конституційних засад поділу влади здійснюється незалежними та безсторонніми судами, утвореними законом. Судову владу реалізують судді та, у визначених законом випадках, присяжні шляхом здійснення правосуддя у рамках відповідних судових процедур. Суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Шосте, Закон України про Службу безпеки України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 27, ст.382) Вводиться в дію Постановою ВР № 2230-XII від 25.03.92, ВВР, 1992, № 27, ст.383 Щодо втрати чинності Закону № 2592-VI від 07.10.2010 додатково див. Закон № 763-VII від 23.02.2014, ВВР, 2014, № 12, ст.189 Із змінами, внесеними згідно із Законами № 1170-VII від 27.03.2014, ВВР, 2014, № 22, ст.816 № 1697-VII від 14.10.2014, ВВР, 2015, № 2-3, ст.12 № 567-VIII від 01.07.2015, ВВР, 2015, № 35, ст.339 № 580-VIII від 02.07.2015, ВВР, 2015, № 40-41, ст.37 № 901-VIII від 23.12.2015, ВВР, 2016, № 4, ст.44 № 2469-VIII від 21.06.2018, ВВР, 2018, № 31, ст.241 № 2505-VIII від 12.07.2018, ВВР, 2018, № 38, ст.280 № 2740-VIII від 06.06.2019, ВВР, 2019, № 28, ст.116. Стаття перша Служба безпеки України державний орган спеціального призначення

з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України. Частина перша статті першої в редакції Закону № 2469-VIII від 21.06.2018 Служба безпеки України підпорядкована Президенту України. Частина друга статті 1 в редакції Закону № 2592-VI від 07.10.2010 Стаття друга. На Службу безпеки України покладається у межах визначеної законодавством компетенції захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці. Частина перша статті другої із змінами, внесеними згідно із Законом № 1703-IV від 11.05.2004 До завдань Служби безпеки України також входить попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління і економіки та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України. Закон підписаний 25 березня 1992 року № 2229-XII.

Тому на успішне засвоєння навчальної програми з даної дисципліни можуть розраховувати тільки ті здобувачі вищої освіти, які з перших днів занять зуміли проявити високу самоорганізованість, працелюбність і наполегливість у вивченні кожної теми курсу, орієнтуючись головним чином не на навчальні посібники, а на законодавчі акти та найновіші публікації у фахових професійних виданнях.

Курс «Судові та правоохоронні органи України» здобувачами денної та заочної форми навчання вивчається протягом першого року навчання в обсязі 52 години аудиторних занять, з яких 30 годин складають лекції, 22 години - семінарські заняття.

За своєю структурою дисципліна містить 2 модулі. Основними формами контролю засвоєння курсу є модульний контроль та складання іспиту.

Метою вивчення дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» є формування у здобувачів вищої освіти правового світогляду, впорядкованих уявлень про роль, місце, функції судових, правоохоронних та правозахисних органів у правовій державі, їх можливостей в механізмі захисту прав та законних інтересів громадян, суспільства і держави.

На вивчення навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» заплановано 105 годин, (3,5 кредитів ЄКТС). Відповідно до освітньої програми «Правоохоронна діяльність», вивчення дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» (ВК 1.2) сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

✓ **Інтегральна компетентність (ІК)**

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

✓ **Загальні компетентності (ЗК, згідно ОПП)**

ЗК 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

✓ **Фахові компетентності спеціальності (ФК, згідно ОПП)**

ФК 1 Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ правоохоронної діяльності; дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави.

ФК 2 Здатність організувати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері правоохоронної діяльності.

ФК 3 Здатність професійно оперувати категоріально-понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності.

ФК 4 Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3,5	Рік підготовки: II семестр	
Загальна кількість годин – 105		
Кількість модулів – 2	Семестр:	
	II	
	Лекції	
	30	
	Практичні (семінарські):	
	22	
	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота: 53	

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України», відповідно до структурно логічної схеми освітньо-професійної програми «Судові та правоохоронні органи України», є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми:

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Право» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

№ п/п	Шифр НД за ОП	Назва навчальної дисципліни
1	ОК 5	Організаційно-правові засади запобігання та протидії корупції;
2	ОК 6	Проблеми кваліфікації кримінальних проступків;
3	ОК 9	Практикум зі складання процесуальних документів;
4	ОК 10	Актуальні аспекти судових та правоохоронних органів.

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти історичний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної та правозахисної діяльності. Навички, щодо захисту конституції в правозахисній функції держави.	ПРН 01
Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи. Мати навички правозахисної функції держави: щодо доктринальних підходів до розуміння.	ПРН 10
Здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності. Мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності.	ПРН 11 ПРН 14

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами вищої освіти після опанування навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміти формулювати визначення основних теоретико-правових положень, що стосуються сутності та завдань правоохоронної діяльності, її напрямків і видів; Характеристика судової влади та змісту діяльності судових органів; поняття, системи та організації діяльності правоохоронних органів; системи законодавчих та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність судових та правоохоронних органів.	ПРН 01
Узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення для вдосконалення діяльності судів та правоохоронних органів України. Здійснювати практичні навички шляхом запозичення позитивного досвіду правового регулювання діяльності відповідних інститутів у країнах Європейського Союзу.	ПРН 10 ПРН 11
Вміти здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері судової та правоохоронної діяльності, вміти користуватися єдиними державними електронними реєстрами та пошуковими різної системами. Мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, постійно підвищувати свою професійну майстерність, вивчати та використовувати передовий досвід у сфері правоохоронної діяльності.	ПРН 14

4. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби – персональні комп’ютери, мультимедійний проектор.

Програмне забезпечення – пакет Microsoft Office, сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ» системи «MOODLE», додатки GOOGLE MEET, GOOGLE CLASSROOM, ZOOM

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Предмет, методи та система курсу «Судові та правоохоронні органи України».

Тема 2. Судова влада в Україні.

Тема 3. Конституційний Суд України.

Тема 4. Система і структура органів прокуратури. Основні напрямки діяльності прокуратури.

Тема 5. Національна поліція України: правовий статус, основні завдання та принципи діяльності.

Тема 6. Органи що здійснюють оперативно-розшукову діяльність.

Тема 7. Державне бюро розслідувань (ДБР)

Тема 8. Служба безпеки України (СБУ)

Модуль 2

Тема 9. Органи досудового розслідування.

Тема 10. Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол.

Тема 11.. Адвокатура України.

Тема 12. Державне бюро розслідувань (ДБР).

Тема 13. Служба безпеки України (СБУ).

Тема 14. Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК)

Тема 15. Національне антикорупційне бюро України.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	у тому числі						у тому числі					
	л	п	ла б	інд	с.р.	л	п	ла б	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Тема №1. Предмет, методи та система курсу «Судові та правоохоронні органи України».	6	2	1			3						
Тема №2. Судова влада в Україні.	7	2	2			3						
Тема №3. Конституційний Суд України.	6	2	1			3						
Тема №4. Система і структура офісу органів прокуратури. Основні напрямки діяльності прокуратури.	6	2	1			3						
Тема № 5. Національна поліція України: правовий статус, основні завдання та принципи діяльності.	6	2	1			3						
Тема №6. Органи досудового розслідування	7	2	2			3						
Тема №7. Адвокатура України.	6	2	1			3						
Разом за модуль 1	49	15	10			24						
Модуль 2												
Тема № 8 Органи що здійснюють оперативно-розшукову діяльність.	6	1	2			3						
Тема № 9 Державне бюро розслідувань (ДБР)	6	2	1			3						
Тема №10 Національне антикорупційне бюро України	6	2	1			3						

(НАБУ)												
Тема №11 Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК)	6	1	2			3						
Тема №12 Служба безпеки України (СБУ)	5	1	1			3						
Тема №13 Державні правоохоронні органи з контролю (нагляду) за дотриманням санітарного законодавства	5	1	1			2						
Тема №14 Державна прикордонна служба України (ДПС)	6	2	1			3						
Разом за модуль 2	56	15	12			29						
Разом за семестр	105	30	22			53						

5.3.Теми семінарських занять

Назва теми	Кількість годин	
	денна	заочна
Тема 1.Предмет, метод та система курсу «Судові та правоохоронні органи України».	2	
Тема 2. Судова влада в Україні.	2	
Тема 3. Конституційний Суд України.	2	
Тема 4. Система і структура органів прокуратури. Основні напрямки діяльності прокуратури.	2	
Тема 5. Національна поліція України: правовий статус, основні завдання та принципи діяльності.	2	
Тема 6.Органи досудового розслідування	2	
Тема 7. Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол	1	
Тема 8. Адвокатура України.	2	
Тема 9. Органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність.	1	
Тема 10. Державне бюро розслідувань (ДБР)	2	
Тема 11. Національне антикорупційне бюро України (НАБУ)	2	
Тема 12. Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК)	1	
Тема 13. Служба безпеки України (СБУ)	1	
Усього	22	

5.4. Самостійна робота

Назва теми	Кількість годин	
	денна	заочна
Тема 1. Предмет метод та система курсу «Судові та правоохоронні органи України».	4	
Тема 2. Судова влада в Україні.	4	
Тема 3. Конституційний Суд України.	4	
Тема 4. Система і структура органів прокуратури. Основні напрямки діяльності прокуратури.	4	
Тема 5. Національна поліція України: правовий статус, основні завдання та принципи діяльності.	4	
Тема 6. Органи досудового розслідування України	3	
Тема 7. Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол	3	
Тема 8. Адвокатура України.	4	
Тема 9. Органи що здійснюють оперативно-розшукову діяльність.	3	
Тема 10. Державне бюро розслідувань (ДБР)	4	
Тема 11. Національне антикорупційне бюро України (НАБУ)	3	
Тема 12. Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК)	4	
Тема 13. Служба безпеки України (СБУ)	3	
Тема 14. Державні правоохоронні органи з контролю (нагляду) за дотриманням санітарного законодавства	3	
Тема 15. Державна прикордонна служба України (ДПС)	3	
Усього	53	

5.5. Тематичний план лекційних занять

Тема 1. Предмет, методи та система курсу «Судові та правоохоронні органи України».

Предмет, методи та система курсу «Судові та правоохоронні органи України». Основні поняття курсу (правоохоронна діяльність; правоохоронні органи; система і структура правоохоронних органів; основні напрямки, риси і принципи правоохоронної діяльності; законність і правопорядок тощо). Законодавчі джерела курсу «Судові та правоохоронні органи України» і їх класифікація.

Тема 2. Судова влада в Україні.

Поняття та значення судової влади, засади її організації та співвідношення з іншими гілками влади. Поняття, основні риси та принципи правосуддя. Конституційні засади здійснення правосуддя. Судова система України та її загальна характеристика. Загальні положення статусу судді. Суддівське самоврядування та організаційне забезпечення діяльності судів.

Судова влада України — рівносильно з виконавчою та законодавчою гілкою влади є однією з гілок влади відповідно до статті 6 Конституції України. Органи судової влади здійснюють свої повноваження у межах, встановлених Конституцією України та відповідно до законів України.

В Україні кожному гарантований судовий захист права спростовувати неправдиву інформацію про себе та членів своєї сім'ї, права вимагати вилучення будь-якої інформації, а також право на компенсування майнової та моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням та поширенням такої неправдивої інформації.

Не допускається створення і діяльність організаційних структур політичних партій в органах виконавчої та судової влади й виконавчих органах місцевого самоврядування, військових формуваннях, а також на державних підприємствах, у навчальних закладах та інших державних установах і організаціях. Заборона діяльності об'єднань громадян здійснюється лише судовим порядком.

Кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна.

Судоустрій, судочинство, статус суддів, засади судової експертизи, організація та діяльність прокуратури, органів дізнання і слідства, нотаріату, органів і установ виконання покарань, основи організації та діяльності адвокатури визначається тільки законами України.

Тема 3. Конституційний Суд України.

Порядок утворення та повноваження Конституційного Суду. Організація та діяльність Конституційного Суду. Правовий статус судді Конституційного Суду. Особливості конституційного провадження.

Конституційний Суд України є органом конституційної юрисдикції, який забезпечує верховенство Конституції України, вирішує питання про відповідність Конституції України законів України та у передбачених Конституцією України випадках інших актів, здійснює офіційне тлумачення Конституції України, а також інші повноваження відповідно до Конституції України. Засади діяльності Суду. Конституційний Суд здійснює свою діяльність на засадах верховенства права, незалежності, колегіальності, гласності, відкритості, повного і всебічного розгляду справ, обґрунтованості та обов'язковості ухвалених ним рішень і висновків. Нормативна основа діяльності Суду. Суд діє відповідно до повноважень, визначених Конституцією України. Порядок організації і діяльності Суду, порядок конституційного провадження, процедуру розгляду справ та виконання рішень і висновків установлює цей Закон. Організацію внутрішньої роботи Суду та відповідні правила процедури розгляду ним справ установлює згідно з цим Законом Регламент Конституційного Суду України. Суд ухвалює інші акти, що регламентують організацію його роботи, відповідно до цього Закону та Регламенту. Конституційний Суд знаходиться у місті Києві. Атрибути Зали засідань Суду. Невід'ємними атрибутами Зали засідань Суду є Державний Герб України та Державний Прапор України.

Тема 4. Система і структура органів прокуратури. Основні напрямки діяльності прокуратури.

Поняття прокуратури і її роль у системі правоохоронних органів України. Функції прокуратури. Засади організації та діяльності прокуратури. Система органів прокуратури. Структура та компетенція Офісу Генерального прокурора та підпорядкованих йому органів. Систему прокуратури України становлять: Генеральна прокуратура України; регіональні прокуратури; місцеві прокуратури; військові прокуратури; Спеціалізована антикорупційна прокуратура. До військових прокуратур належать Головна військова прокуратура (на правах структурного підрозділу Генеральної прокуратури України), військові прокуратури регіонів (на правах регіональних), військові прокуратури гарнізонів та інші військові прокуратури (на правах місцевих), перелік яких визначається в Додатку до цього Закону. У разі якщо в силу виключних обставин у певних адміністративно-територіальних одиницях не діють органи прокуратури України, які мають здійснювати там нагляд, за рішенням Генерального прокурора України виконання їх функцій може покладатися на військові прокуратури. Утворення, реорганізація та ліквідація військових прокуратур, визначення їх статусу, компетенції, структури і штатів здійснюються Генеральним прокурором України. Утворення *Спеціалізованої антикорупційної прокуратури*, визначення її структури і штату здійснюються Генеральним прокурором України за погодженням з Директором Національного антикорупційного бюро України. *Генеральна прокуратура України* є органом прокуратури вищого рівня щодо регіональних та місцевих прокуратур, а регіональна прокуратура є органом прокуратури вищого рівня щодо місцевих прокуратур, розташованих у межах адміністративно-територіальної одиниці, що підпадає під територіальну юрисдикцію відповідної регіональної прокуратури. Генеральна прокуратура України організовує та координує діяльність усіх органів прокуратури з метою забезпечення ефективного виконання функцій прокуратури. Генеральну прокуратуру України очолює Генеральний прокурор України, який має першого заступника та чотирьох заступників, а також заступника Генерального прокурора України – Головного військового прокурора. У структурі Генеральної прокуратури України утворюються *департаменти, управління та відділи*.

Управління та відділи можуть бути самостійними або входити до складу департаменту (управління). Положення про самостійні структурні підрозділи Генеральної прокуратури України затверджуються Генеральним прокурором України. У Генеральній прокуратурі України утворюється (на правах самостійного структурного підрозділу) Головна військова прокуратура, яку очолює заступник Генерального прокурора України – Головний військовий прокурор. На нього наказом Генерального прокурора України може також покладатися виконання інших службових обов'язків. У Генеральній прокуратурі України утворюється (на правах самостійного структурного підрозділу) Спеціалізована антикорупційна прокуратура, на яку покладаються такі функції: здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України; підтримання державного обвинувачення у відповідних провадженнях; представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, передбачених цим Законом і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями. У межах реалізації своїх функцій Спеціалізована антикорупційна прокуратура здійснює міжнародне співробітництво. Особливості організації і діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Призначення прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури здійснюється керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури за результатами відкритого конкурсу, який проводить конкурсна комісія у складі керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та визначених ним і Генеральним прокурором України осіб.

Тема 5. Національна поліція України: правовий статус, основні завдання та принципи діяльності.

Правовий статус, основні завдання, принципи діяльності та склад поліції. Основні повноваження поліції. Поліцейські заходи. Добір на посаду поліцейського. Громадський контроль поліції. Соціальний захист поліцейських.

Національна поліція України — центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку. Діяльність Національної поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ згідно із законом.

Призначенням поліції є захист життя, здоров'я, прав і свобод громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства; протидія злочинності, охорона громадського порядку, власності і забезпечення громадської безпеки. В межах своєї компетенції керівництво діяльністю поліції здійснюють Президент України безпосередньо або через Міністра внутрішніх справ, керівники територіальних органів Міністерства внутрішніх справ і керівники підрозділів поліції.

Тема 6. Органи досудового розслідування.

Органи досудового розслідування в Україні, їх види і повноваження. Характеристика завдань досудового розслідування. Процесуальний порядок провадження досудового розслідування та його форми. Процесуальний статус посадових осіб, уповноважених на проведення досудового розслідування.

Досудове розслідування - стадія кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності, клопотання про закриття кримінального провадження (пункт 5 частини першої статті 3 Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПК України)). Одним із суб'єктів, які реалізують завдання кримінального судочинства, є слідчий, котрий у своїй професійній діяльності застосовує положення кримінального процесуального законодавства. Слідчий - службова особа органу Національної поліції, органу безпеки, органу Державного бюро розслідувань, органу Бюро економічної безпеки України, Головного підрозділу детективів, підрозділу детективів, відділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України, уповноважена в межах компетенції, передбаченої КПК України, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень (пункт 17 частини першої статті 3 КПК України).

Досудове розслідування злочинів здійснюється у формі досудового слідства, а кримінальних проступків - у формі дізнання в порядку, передбаченому КПК України (частина перша статті 215 КПК України).

Тема 7. Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол.

Історія створення та розвитку міжнародної організації кримінальної поліції - Інтерполу, його структура та основні завдання. Українське Національне Центральне Бюро Інтерполу. Порядок здійснення міжнародного розшуку осіб за запитами правоохоронних органів України та на її території за запитами правоохоронних органів держав-членів Інтерполу. Видача (екстрадиція) особи, яка розшукується правоохоронними органами України та затримана на території держав, які не є членами СНД. Особливості взаємодії під час розкриття і розслідування окремих видів злочинів.

Інтерпол засновано після Міжнародного конгресу кримінальної міліції, що відбувся у Відні 1923 р., де взяли участь 138 представників з 20 країн Європи, Азії та Америки. З 1941 року контакти Міжнародної комісії кримінальної міліції з іншими країнами практично перервалися. А після закінчення Другої світової війни були здійснені великі зусилля для відродження цієї організації. І 1956 року був прийнятий новий статут, з яким пов'язують нову історію Інтерполу. Цілями Інтерполу є: забезпечення і розвиток широкого спільного співробітництва всіх органів кримінальної поліції в рамках існуючого законодавства країн і в дусі Загальної декларації прав людини; створення і розвиток закладів, які можуть успішно попереджати і боротися із загальною кримінальною злочинністю (ст. 2 Статуту). У ст. 3 зазначено, що організації забороняється будь-яке втручання чи діяльність політичного, воєнного, релігійного чи расового характеру. Відповідно до положень Статуту Інтерполу можна зробити висновок, що цю організацію можна віднести до міжнародних міжвідомчих організацій. Про це свідчить рівень представництва держав у системі Інтерполу і наявність у нього правосуб'єктності. Співробітництво країн в Інтерполі стосується визначеного кола питань, пов'язаних з участю поліцейських органів країн-членів у боротьбі з кримінальною злочинністю. До структури Інтерполу входять: Генеральна Асамблея, Виконавчий комітет, Генеральний секретаріат, Національні центральні бюро (НЦБ), радники з наукових питань. Генеральна Асамблея є найвищим органом організації. Вона складається з делегатів, призначених державами-членами Інтерполу. Це керуючі посадові особи тих органів, які виконують поліцейські функції; спеціалісти з питань, включених у порядок денний засідання. Головними функціями Генеральної Асамблеї є: визначення принципів діяльності та загальних засобів, які повинні сприяти виконанню цілей організації; прийняття рішень та надання рекомендацій членам організації з питань, що входять до її компетенції; визначення фінансової політики організації; розгляд та схвалення угод з іншими організаціями. Генеральна Асамблея збирається на свої сесії щорічно. Право голосу на сесіях має тільки один делегат від кожної країни. Рішення приймаються більшістю голосів, за винятком тих, де необхідно 2/3 голосів. Виконавчий комітет складається з Президента організації, трьох віцепрезидентів і 9 делегатів. Ці 13 членів представляють різні країни відповідно до принципу справедливого географічно представництва. Президента і 3 віцепрезидентів обирає ГА з числа своїх делегатів. Президент і віцепрезидент повинні представляти різні континенти. Президент обирається на 4 роки, а віцепрезидент на 3 роки.

Тема 8. Адвокатура України.

Поняття адвокатури та її завдання. Правові основи, принципи та організаційні форми адвокатської діяльності. Вимоги до осіб, які бажають займатися адвокатською діяльністю. Права та обов'язки адвоката. Правове становище помічника адвоката. Адвокатське самоврядування.

Адвокатура України — недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому законом. Адвокатуру України складають всі адвокати України, які мають право здійснювати адвокатську діяльність. Правові засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначає Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»^[1], що набрав чинності 15 серпня 2012 року. Адвокатська діяльність здійснюється на

принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів. Адвокатура є незалежною від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб. Місце української адвокатури в державі та суспільстві. У цивілізованих демократичних державах невід'ємним фактором правової системи й основним недержавним інститутом захисту особистості, її прав і свобод є адвокатура. Практично всі міжнародні акти з прав людини, починаючи від Загальної декларації і закінчуючи Основними положеннями про роль адвокатів [Архівовано 9 березня 2016 у Wayback Machine.] (прийнятими VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 р.), одним з найважливіших прав кожної особи визнають право на отримання фахової правової допомоги. Одним з показників рівня демократичності і дотримання прав людини в Україні є існування незалежної адвокатури і ефективного виконання покладених на неї функцій. Конституція України в статті 59 проголосила цю найважливішу соціальну функцію адвокатури — забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах. Роль єдиного незалежного професійного правозахисного інституту, який покликаний захищати права та свободи, представляти законні інтереси особи в державних владних структурах на закріплених законом принципах верховенства закону, незалежності, демократизму, гуманізму та конфіденційності, реалізується адвокатурою в складній системі правовідносин.

Тема 9. Органи що здійснюють оперативно-розшукову діяльність.

Поняття, завдання, правові основи та принципи оперативно-розшукової діяльності. Поняття оперативних підрозділів та суб'єкти, які здійснюють ОРД. Загальні ознаки оперативних підрозділів. Підстави для проведення оперативно-розшукової діяльності. Права оперативних підрозділів. Гарантії законності під час здійснення оперативно-розшукової діяльності.

Завданням оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підбивну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави. Поняття оперативно-розшукової діяльності. Оперативно-розшукова діяльність - це система гласних і негласних пошукових та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів. Правова основа оперативно-розшукової діяльності. Правову основу оперативно-розшукової діяльності становлять Конституція України, цей Закон, Кримінальний, Кримінальний процесуальний, Податковий та Митний кодекси України, закони України про прокуратуру, Національну поліцію, Національне антикорупційне бюро України, Державне бюро розслідувань, Бюро економічної безпеки України, Службу безпеки, Державну прикордонну службу України, Державну кримінально-виконавчу службу України, державну охорону органів державної влади України та посадових осіб, статус суддів, забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, державний захист працівників суду і правоохоронних органів, інші законодавчі акти та міжнародно-правові угоди і договори, учасником яких є Україна. Принципи оперативно-розшукової діяльності. Оперативно-розшукова діяльність ґрунтується на принципах верховенства права, законності, дотримання прав і свобод людини.

Тема 10. Державне бюро розслідувань (ДБР)

Поняття, завдання, правові основи та принципи діяльності ДБР. Гарантії незалежності ДБР. Структура і чисельність ДБР. Повноваження ДБР та їх реалізація.

Державне бюро розслідувань є державним правоохоронним органом, на який покладаються завдання щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до його компетенції. Правові засади діяльності Державного бюро розслідувань Державне бюро розслідувань у своїй діяльності керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цим та іншими законами України, а також іншими нормативно-правовими актами, прийнятими на їх основі. Основні засади організації та діяльності Державного бюро розслідувань

Державне бюро розслідувань організовується і діє на засадах: верховенства права,

відповідно до якого людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю, а права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; законності; справедливості; неупередженості.

Тема 11. Національне антикорупційне бюро України (НАБУ)

Поняття, завдання, правові основи та принципи діяльності НАБУ. Гарантії незалежності НАБУ. Структура і чисельність НАБУ. Обов'язки та повноваження НАБУ та їх реалізація.

Статус Національного антикорупційного бюро України. Національне антикорупційне бюро України є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних та інших кримінальних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових. Завданням Національного бюро є протидія корупційним та іншим кримінальним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці, а також вжиття інших передбачених законом заходів щодо протидії корупції. Національне бюро утворюється і здійснює свою діяльність відповідно до цього Закону. Правова основа діяльності Національного бюро Правову основу діяльності Національного бюро становлять Конституція України, міжнародні договори України, цей та інші закони України, а також прийняті відповідно до них інші нормативно-правові акти. Закон України "Про Кабінет Міністрів України", Закон України "Про центральні органи виконавчої влади" та інші нормативно-правові акти, що регулюють діяльність органів виконавчої влади, а також Закон України "Про державну службу" застосовуються до Національного бюро, його службовців, осіб начальницького складу та інших працівників в частині, що не суперечить цьому Закону. У разі колізій між нормами цього Закону та інших законів і нормативно-правових актів, застосовуються норми цього Закону.

Тема 12. Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК)

Поняття, функції та правові основи діяльності НАЗК. Гарантії незалежності НАЗК. Організація діяльності НАЗК. Повноваження НАЗК та їх реалізація.

Національне агентство з питань запобігання корупції – центральний орган виконавчої влади України зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізацію державної антикорупційної політики, формує правила попередження корупції і підвищення прозорості публічного сектору. Національне агентство є колегіальним органом, до складу якого входить п'ять членів.

Національне агентство створено Кабінетом Міністрів України, відповідає перед Верховною Радою України і підконтрольне їй та підвітне Кабінету Міністрів України. Національне агентство є правомочним з моменту призначення більше половини його загального кількісного складу. Членів Національного агентства призначає на посаду Кабінет Міністрів України строком на чотири роки за результатами конкурсу. Одна і та сама особа не може обіймати цю посаду понад два строки поспіль. Голова Національного агентства обирається агентством строком на два роки з числа його членів. Одна й та сама особа не може обіймати цю посаду два строки поспіль. Основною формою роботи Національного агентства є засідання, що проводяться не рідше одного разу на тиждень. Порядок денний засідань затверджує Національне агентство запобігання корупції. Рішення Національного агентства приймаються більшістю голосів від його загального складу.

Тема 13. Служба безпеки України (СБУ)

Поняття, завдання, функції, принципи та правові основи діяльності СБУ. Гарантії незалежності СБУ. Організаційно-правове забезпечення діяльності СБУ. Повноваження СБУ та особливості їх реалізації.

Служба безпеки України - державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України. Служба безпеки України підпорядкована Президенту України. Завдання Служби безпеки України. На Службу безпеки України покладається у межах визначеної законодавством компетенції захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці.

Тема 14. Структура судової системи України.

Загальна характеристика судової системи України: принципи судоустрою, рівні (ланки) та судові інстанції, порядок утворення та ліквідації судів. Місцеві суди: види, склад та повноваження. Апеляційні суди: види, склад та повноваження. Вищі спеціалізовані суди: види та повноваження. Правовий статус, структура та повноваження Верховного Суду. Завдання, основні принципи діяльності, порядок формування та повноваження Конституційного Суду України.

Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Органи судової влади здійснюють свої повноваження виключно на підставах, у межах та порядку, передбачених Конституцією України та законами. Судова влада реалізується шляхом здійснення правосуддя у формі цивільного, господарського, адміністративного, кримінального, а також конституційного судочинства. Судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції. Юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі. Суд, здійснюючи правосуддя, на засадах верховенства права забезпечує захист гарантованих Конституцією України та законами прав і свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, інтересів суспільства і держави. Судову систему України складають суди загальної юрисдикції та Конституційний Суд України. Суди загальної юрисдикції утворюють єдину систему судів. Конституційний Суд України є єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні. Судова система забезпечує доступність правосуддя для кожної особи в порядку, встановленому Конституцією України та законами. Судоустрій в Україні визначається Конституцією України та Законом України про судоустрій та статус суддів.

Тема 15. Державна прикордонна служба України (ДПС)

Поняття, завдання, функції, принципи та правові основи діяльності ДПС. Організація структура діяльності ДПС. Повноваження ДПС та їх реалізація. Застосування фізичної сили, спеціальних засобів, зброї та бойової техніки особовим складом Державної прикордонної служби України. Правові наслідки застосування фізичної сили, спеціальних засобів, зброї та бойової техніки особовим складом Державної прикордонної служби України.

На Державну прикордонну службу України покладаються завдання щодо забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні. Основні функції Державної прикордонної служби України. Основними функціями Державної прикордонної служби України є: охорона державного кордону України на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах з метою недопущення незаконної зміни проходження його лінії, забезпечення дотримання режиму державного кордону та прикордонного режиму; здійснення в установленому порядку прикордонного контролю і пропуску через державний кордон України та до тимчасово окупованої території і з неї осіб, транспортних засобів, вантажів, а також виявлення і припинення випадків незаконного їх переміщення; охорона суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні та контроль за реалізацією прав і виконанням зобов'язань у цій зоні інших держав, українських та іноземних юридичних і фізичних осіб, міжнародних організацій;

ведення розвідувальної, інформаційно-аналітичної та оперативно-розшукової діяльності в інтересах забезпечення захисту державного кордону України згідно із законами України "Про розвідувальні органи України" та "Про оперативно-розшукову діяльність";

участь у боротьбі з організованою злочинністю та протидія незаконній міграції на державному кордоні України та в межах контрольованих прикордонних районів;

участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом; участь у здійсненні державної охорони місць постійного і тимчасового перебування Президента України та посадових осіб, визначених у Законі України "Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб"; охорона закордонних дипломатичних установ України;

координація у мирний час діяльності утворених відповідно до законів України військових формувань та відповідних правоохоронних органів, пов'язаної із захистом державного кордону України, відповідно до частини третьої статті 2 Закону України "Про державний кордон України"; Основні принципи діяльності Державної прикордонної служби України законність;

повага і дотримання прав та свобод людини та громадянина; позапартійність; безперервність; поєднання гласних, негласних та конспіративних форм і методів діяльності.

6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

Однією з форм самостійної роботи здобувачів є семінарське заняття. Семінар – форма навчального заняття, коли викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем. Готуючись до семінарського заняття і виступаючи на ньому, здобувач набуває вмінь обґрунтовувати і формулювати свої думки, удосконалює навички публічного виступу, ведення дискусій, виявляє свої знання та вчиться їх відстоювати.

Підготовка до семінарського заняття включає:

з'ясування логічної послідовності питань, що визначені у темі;

перегляд конспектів лекцій тих навчальних курсів, які мають відношення до теми, винесеної на семінар. У лекціях викладаються найновіші досягнення відповідної галузі юридичної науки й законодавства, подається огляд вітчизняної і зарубіжної літератури;

вивчення рекомендованої літератури (список рекомендованих джерел може не бути вичерпним, тому необхідно виявляти самостійність у пошуку нових джерел).

Виступ на семінарському занятті має бути чітким, висвітлювати зміст питання в основних напрямках. Допускається користування своїми записами для точного цитування першоджерел.

Учасники семінару:

уважно слухають виступ;

за потреби ставлять запитання; відзначають помилки, спірні твердження;

вносять необхідні поправки, уточнення.

На семінарських заняттях розглядаються теоретичні питання, також здобувачі вирішують задачі та розглядають практичні ситуації. Семінар завершується заключним словом викладача, в якому: підсумовується робота групи, робляться зауваження щодо висвітлення змісту питань, які виносились на семінарське заняття, оцінюються підготовлені здобувачами реферати, їх виступи, активність у дискусії, уміння формулювати і відстоювати власну позицію тощо.

ТЕМА №1. ПРЕДМЕТ, СИСТЕМА, НОРМАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ТА ІНШІ ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ КУРСУ «СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ УКРАЇНИ»

План заняття:

1. Предмет та система навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України».
2. Взаємозв'язок курсу «Судові і правоохоронні органи України» з іншими юридичними дисциплінами. Нормативні джерела курсу «Судові та правоохоронні органи України».
3. Судова діяльність: поняття, зміст, ознаки, види та суб'єкти її здійснення. Співвідношення понять «правосуддя» і «судочинство».
4. Правоохоронна діяльність: поняття, зміст, ознаки, види та суб'єкти її здійснення.
5. Правозахисна діяльність: поняття, зміст, ознаки, види та суб'єкти її здійснення. Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності.

Рекомендована література до теми семінарського заняття:

1. Конституція України, прийнята 28.06.1996 року (із змінами станом на 30 вересня 2016 р.).
2. Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 2 червня 2016 р.
3. Закон України «Про судоустрій та статус суддів» від 2 червня 2016 р.
4. Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства. - Київ, 2015. – 708 с. – Режим доступу: http://vkksu.gov.ua/userfiles/doc/perelik-dokumentiv/EU_Standarts_book_web-1.pdf
5. Бурбика М.М. Судові та правоохоронні органи (у схемах і таблицях) : навчальний посібник / М. М. Бурбика, М. С. Уткіна. – Суми : Сумський державний університет, 2016. – 123 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/48426/1/Burbyka_sudovi.pdf
6. Горбань М.Ю. Судова правоконкретизація: загальнотеоретичні аспекти: дис. ... канд.юрид.наук, спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних та правових учень» / М.Ю. Горбань, ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – 220 с. – Режим доступу: <http://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/02/Дисертація-4.pdf> - С.38-48.
7. Карпінська О.Б. Співвідношення понять правоохоронної та правозахисної діяльності й особливості їх практичного здійснення / О.Б. Карпінська // Порівняльно-аналітичне право. -

№7. – 2014. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/7_2014/4.pdf

8. Ковальський, В. С. Судова діяльність / В. С. Ковальський // Правознавство : Підручник / за ред. В.В. Копейчиков, А.М. Колодій. – К : Юрінком Інтер, 2005. – С.653-671.
9. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах / А.В. Лапкін. – Вид. 5-те, змін. і доп. – Х.: Право, 2016. – С.9-14.
10. Семерак О.С. Судові, правоохоронні та правозахисні органи України: Навч. посіб. / О.С. Семерак. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – С.14-30.
11. Струс-Духнич Т.В. Роль і місце судової влади у правовій державі / Т.В. Струс-Духнич // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. - 2011. - Вип. 6. - С. 171-175. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2011_6_40

ТЕМА № 2. СУДОВА ВЛАДА В УКРАЇНІ. ПРИНЦИПИ ТА ОСНОВОПОЛОЖНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ СУДОВОЇ ВЛАДИ

План заняття:

1. Судова влада як одна з гілок державної влади. Ознаки та функції судової влади. Суд як орган судової влади.
2. Правосуддя як спосіб реалізації судової влади. Поняття і види судочинства.
3. Етапи реформування судової влади у незалежній Україні.
4. Поняття принципів судової влади, їх система та значення. Конституційні принципи судової влади.
5. Правові засади організації судової влади згідно із Законом України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року.

Рекомендована література до теми семінарського заняття:

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року (із змінами станом на 30 вересня 2016 р.).
2. Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 2 червня 2016 р.
3. Закон України «Про судоустрій та статус суддів» від 2 червня 2016 р.
4. Закон України «Про доступ до судових рішень» від 22 грудня 2005 р.
5. Про незалежність судової влади: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 8 від 13 червня 2007 р. // Вісник Верховного Суду України, 2007. – № 6. – С. 2 – 6.
6. Бігун В. Філософсько-правове осмислення правосуддя (щодо розмежування понять «судочинство» і «правосуддя») / В.Бігун // Вісник Львів.ун-ту. Серія юрид. – 2009. – Вип.48. – С.21-27.
7. Бурбика М.М. Судові та правоохоронні органи (у схемах і таблицях) : навчальний посібник / М. М. Бурбика, М. С. Уткіна. – Суми : Сумський державний університет, 2016. – 123 с. URL:https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/48426/1/Burbyka_sudovi.pdf
8. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах / А.В. Лапкін. – Вид. 5-те, змін. і доп. – Х.: Право, 2016. – С.15-50.
9. Овсяннікова О. Прозорість судової влади: поняття та зміст / О.Лвсьяннікова // Вісник АПрН/ – №4 (55). – С.228-237. – Режим доступу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/5703/1/Ovsnnikova_228.pdf
10. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Навч. посіб. / В.С. Ковальський, В.Т. Білоус, С.Е. Демський та ін. — К.: Юрінком Інтер, 2002. - С.58-77.
11. Семерак О.С. Судові, правоохоронні та правозахисні органи України: Навч. посіб. / О.С. Семерак. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – С.32-43.
12. Судова реформа 2016 року: хронологія змін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmoas.gov.ua/sudova-reforma-2016-roku-hronologiya-zmin>

ТЕМА №3. СТРУКТУРА СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

План заняття:

1. Загальна характеристика судової системи України: принципи судоустрою, рівні (ланки) та судові інстанції, порядок утворення та ліквідації судів.
2. Місцеві суди: види, склад та повноваження.
3. Апеляційні суди: види, склад та повноваження.
4. Вищі спеціалізовані суди: види та повноваження.
5. Правовий статус, структура та повноваження Верховного Суду.
6. Завдання, основні принципи діяльності, порядок формування та повноваження Конституційного Суду України.

Рекомендована література до теми семінарського заняття:

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року (із змінами станом на 30 вересня 2016 р.).
2. Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 2 червня 2016 р.
3. Закон України «Про судоустрій та статус суддів» від 2 червня 2016 р. (набуття чинності 30 вересня 2016 р.).
4. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 16 жовтня 1996 р.
5. Закон України «Про Вищий антикорупційний суд» від 7 червня 2018 р.
6. Закон України «Про доступ до судових рішень» від 22 грудня 2005 р.
7. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах / А.В. Лапкін. – Вид. 5-те, змін. і доп. – Х.: Право, 2016. – С.51-62.
8. Борко О.Л. Поняття та ознаки принципів судової системи / О.Л. Борко // Форум права. – 2012. – №3. – С.50-55. – Режим доступу:
9. Сердюк В.В. Співвідношення принципів побудови системи судів загальної юрисдикції / В.В. Сердюк // Держава і право. – 2012. – № 2 (56). – С. 142–147.
10. Назаров І.В. Принцип ступінчастості судової системи в Україні та європейських державах / І.В. Назаров // Право України. – 2009. – № 6. – С. 84–89.
11. Назаров І.В. Міжнародний досвід щодо уніфікації принципів побудови судової системи / І.В. Назаров // Право України. – 2010. – № 7. – С. 169–175.

ТЕМА №4. ПРОФЕСІЙНІ СУДДІ ТА ПРИСЯЖНІ

План заняття:

1. Суддя як носій судової влади. Законодавчі вимоги до професійних суддів.
2. Добір кандидатів на суддівські посади та його етапи.
3. Організаційно-правові, особисті, соціально-економічні гарантії незалежності суддів.
4. Підстави і порядок звільнення з посади судді.
5. Підстави та порядок дисциплінарної відповідальності суддів.
6. Законодавчі вимоги до присяжних, їх права та обов'язки.
7. Апарат суду, служби організаційного забезпечення роботи та охорони суду.

Рекомендована література до теми семінарського заняття:

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року (із змінами станом на 30 вересня 2016 р.).
2. Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 2 червня 2016 р.
3. Закон України «Про судоустрій та статус суддів» від 2 червня 2016 р.
4. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 р.
5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України про офіційне тлумачення положень частин першої, другої статті 126 Конституції України та 12 частини другої статті 13 Закону України «Про статус суддів» (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу) від 1 грудня 2004 р. № 19-

- рп/2004 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 49. – Ст. 3220. – С. 62.
6. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах / А.В, Лапкін. – Вид. 5-те, змін. і доп. – Х.: Право, 2016. – С63-76.
  7. Галайденко Т.В. До питання розмежування категорій «принцип незалежності суддів» та «гарантії його реалізації» / Т.В, Галайденко // Вісник Вищої ради юстиції. – 2010. - №3. – С.28-40. - Режим доступу: <http://www.vru.gov.ua/Docs/a031110.pdf>
  8. Гринюк В.О. Принцип незалежності суддів і підкорення їх тільки закону в кримінальному процесі України: автореф. дис канд. юрид. наук: 12.00.09 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2004. – 18 с.
  9. Чим загрожує новий закон про держслужбу суддям та працівникам апарату судів // Юридичний портал PravoToday. – 23 грудня 2015 року. – Режим доступу: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-1217/>

ТЕМА №5. ОРГАНИ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ СУДОВОЇ ВЛАДИ

План заняття:

1. Державна судова адміністрація: статус і система органів.
2. Повноваження Державної судової адміністрації.
3. Національна школа суддів України: статус і структура.
4. Вища рада правосуддя: статус, склад та порядок формування, повноваження.
5. Вища кваліфікаційна комісія суддів: склад, порядок формування та повноваження.
6. Органи суддівського самоврядування: завдання, види, повноваження.

Рекомендована література до теми семінарського заняття:

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року (із змінами станом на 30 вересня 2016 р.).
2. Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 2 червня 2016 р.
3. Закон України «Про судоустрій та статус суддів» від 2 червня 2016 р.
4. Закон України «Про Вищу раду правосуддя» від 21 грудня 2016 р.
5. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах / А.В, Лапкін. – Вид. 5-те, змін. і доп. – Х.: Право, 2016. – С.77-83.
6. Шукліна Н. Національна школа суддів України – загальнонаціональний центр суддівської освіти / Н.Шукліна // Слово НСШУ. – 2012. - №1.– С.9-13.
7. Державна судова адміністрація України: структурний аналіз та рекомендації / USAID; Проект «Справедливе правосуддя». – 2012. – 56с. – Режим доступу: http://www.fair.org.ua/content/library_doc/SJA_Structural_Assessment_MZ_ukr.pdf
8. Ігонін Р.В. Адміністративно-правова природа Вищої кваліфікаційної комісії суддів України / Р.В. Ігонін // Адвокат. – 2011. - №2. – С.34-38.
9. Ул'яновська О.В. Роль суддівського самоврядування в забезпеченні ефективного судочинства / О.В. Ул'яновська // Адміністративне право і процес. - №1 (7). – 2014. – С.68-74.
10. Пасенюк О. Повнота суддівського самоврядування – запорука його послідовного розвитку / О. Пасенюк // Вісник Конституційного суду України. - №1. – 2011. – С.53-65.

ТЕМА №6. ОФІС ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ. ОРГАНИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ТА ОПЕРАТИВНО –РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

План заняття:

1. Місце прокуратури в системі органів влади. Функції прокуратури на сучасному етапі.
2. Система органів прокуратури в Україні. Правовий статус, вимоги до зайняття посади та особливості відповідальності прокурора.
3. Прокурорське самоврядування: завдання та організаційні форми.
4. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів: склад та повноваження.
5. Досудове розслідування: поняття та форми. Органи досудового розслідування, їх завдання і компетенція.

6. Оперативно-розшукова діяльність та органи, що її здійснюють.

Рекомендована література до теми семінарського заняття:

1. Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 2 червня 2016 р.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р.
3. Закон України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 р.
4. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18 лютого 1992 р.
5. Проект Закону "Про приватну детективну (розшукову) діяльність" (із пропозиціями Президента). – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57580
6. Рекомендація Rec (2000) 19 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо ролі прокуратури в системі кримінального правосуддя.
7. До питання про місце прокуратури в системі поділу влади в Україні / І. Європіна, А. Деміда // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2014. - № 2. - С. 24-29.
8. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах / А.В. Лапкін. – Вид. 5-те, змін. і доп. – Х.: Право, 2016. – С.84-99, 100-105.
9. Лапкін А.В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. – Вид. 3-тє, змін. та допов. – Х. : Право, 2015. – 148 с.
10. Матеріали інформаційно-методичного забезпечення дисципліни "Правоохоронне право (Прокуратура України)" / Упорядн.: Є.Г. Шаніна. – Д.: ДВНЗ «Національний гірничий університет», 2012. – 39 с.
11. Іваницький С. Принципи організації діяльності прокуратури та адвокатури: зміст і співвідношення / С. Іваницький // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2014. - №2. – С. 52-59. – Режим доступу: <http://www.chasopysnapu.gov.ua/chasopys/ua/pdf/2-2014/ivanitskiy.pdf>
12. Сіренко К.О. Принципи проходження державної служби в органах прокуратури України / К.О. Сіренко // Науковий вісник УжНУ. Серія Право. – 2014. – Вип.29. Ч.2. Том 3. – С.205-208. – Режим доступу: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.29-2/part_3/51.pdf
13. Чому у Швейцарії прокурори можуть виносити вироки? // Лойер. 29.05.2018. – Режим доступу: <http://loyer.com.ua/ru/pochemu-prokurory-v-shvejtsarii-mogut-vynosit-prigovory/>
14. Чурикова І.В. Початок досудового розслідування у кримінальному процесі України / І.В. Чурикова // Юридичний часопис НАВС. – 2013. - №2. – С.226-231.
15. Шилін М. Оперативно-розшукова діяльність та негласні слідчі дії: проблеми правового регулювання у світлі нового Кримінального процесуального кодексу України / М.
16. Шилін // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2013. - №1. – С.59-64. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/Vnapu/2013_1/09Shilin.pdf
17. Бандурка О.М. Оперативно-розшукова діяльність. Частина I: Підручник– Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 336 с. – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/r26.pdf>

ТЕМА №7. ОРГАНИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

План заняття:

1. Національна безпека України: правова основа та система органів, що її забезпечують.
2. Рада національної безпеки і оборони України.
3. Служба безпеки України: правовий статус, завдання та повноваження.
4. Система та організація діяльності Служби безпеки України. Вимоги до осіб, що приймаються на службу в СБУ.
5. Розвідувальні органи України: система та сфери діяльності.

Рекомендована література до теми семінарського заняття:

1. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 р.
2. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України» від 5 березня 1998 р.
3. Закон України «Про Службу безпеки України» від 25 березня 1992 р.
4. Закон України «Про розвідувальні органи України» від 22 березня 2001 р.
5. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах /

А.В. Лапкін. – Вид. 5-те, змін. і доп. – Х.: Право, 2016. – С.112-130.

6. Грек М. Завдання Служби безпеки України як правоохоронного органу / М. Грек // Публічне право. - №3(7). - 2012. - С.240-247. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/Pubpr/2012_3/Grek.pdf
7. Біла книга 2008. Служба безпеки України. – К.: Інститут оперативної діяльності та державної безпеки, 2009. – 80 с. – Режим доступу: <http://ssu.kmu.gov.ua/sbu/doccatalog/document?id=85399>

ТЕМА №8. ОРГАНИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ. НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ

План заняття:

1. Поняття та система органів внутрішніх справ. Роль МВС. Питання реформування ОВС.
2. Національна поліція України: поняття та правовий статус, завдання, принципи, система.
3. Повноваження поліції (загальна характеристика). Поліцейські заходи: поняття і види.
4. Превентивні поліцейські заходи.
5. Поліцейські заходи примусу.
6. Загальні засади проходження служби в поліції. Національне центральне бюро Інтерполу.

Рекомендована література до теми семінарського заняття:

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.1992 № 555 «Про вступ України до Інтерполу».
3. Постанова КМУ від 25.03.1993 № 220 «Про Національне центральне бюро Інтерполу».
4. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах / А.В. Лапкін. – Вид. 5-те, змін. і доп. – Х.: Право, 2016. – С.106-111.
5. Проект закону «Про органи внутрішніх справ». – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54672
6. Кудріна О. Робота Національної поліції України у 12 відповідях // Українська правда. – 6 серпня 2015. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/cdn/cd1/2015year/QA/police/>
7. Немеш О. Поліція vs міліція: 16 головних відмінностей / О.Немеш // Українська асоціація власників зброї. – Режим доступу: http://zbroya.info/uk/blog/8809_politsiia-vs-militsiia-16-golovnikh-vidminnostei-pro-iaki-vi-maiete-znati/
8. Осадчий В.І. Кримінально-правова складова регламентування поліцейських заходів примусу в Закону України «Про Національну поліцію» / В.І. Осадчий // Юридичний вісник. - №4 (37). – 2015. – С.154-160.
9. Когут Я.М. Щодо використання окремих юридичних термінів у нормах поліцейського права // Науковий вісник Львів. держ. ун-ту внутр. справ. – 2016. - №1. – С.198-206. – Режим доступу: http://journal.lvduvs.edu.ua/visnyku/nvsvy/01_2016/16kyamnp.pdf
10. Бандурка О.М. Інтерпол: Міжнародна організація кримінальної поліції: Наук.- практ. посібник / Національний ун-т внутрішніх справ – Х.: Основа, 2003. – 323 с.
11. Паніотов Є. Правовий статус Національного центрального бюро Інтерполу в структурі Національної поліції України // Адміністративне право і процес. – 2018. - №6. – С.191-195. – Режим доступу: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/6/35.pdf>

ТЕМА № 9. НАЦІОНАЛЬНЕ АНТИКОРУПЦІЙНЕ БЮРО ТА ДЕРЖАВНЕ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ. ОРГАН ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ

План заняття:

1. Національне антикорупційне бюро: правовий статус, завдання та повноваження.
2. Система органів Національного антикорупційного бюро, статус працівників НАБУ. 3. Закон «Про Державне бюро розслідувань» та процес створення ДБР в Україні.
3. Система органів Державного бюро розслідувань, статус працівників ДБР.

Рекомендована література до теми семінарського заняття:

1. Закон України «Про Державне бюро розслідувань» від 12 листопада 2015 р.
2. Закон України «Про Національне антикорупційне бюро» від 14 жовтня 2014 р.
3. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року (розділ XVIII-2 «Податкова міліція»)

4. Положення Про Державну фіскальну службу України. Постановою КМУ від 21.05.2014 №236.
5. Полковніченко О.М. Завдання і повноваження Служби безпеки України щодо забезпечення правоохоронної функції держави // Право і безпека. - №3(40). – 2011. – С. 60-63.
6. Бусол О. Political games або створення Державного бюро розслідувань в Україні / О.Бусол. – К.: Самміт-книга. - 2017. – 232 с.
7. Історія становлення Національного антикорупційного бюро України / Офіційний сайт НАБУ: <https://nabu.gov.ua/istoriya-stanovlennya>
8. Скомаров О. Принципи діяльності Національного антикорупційного бюро України // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. - №3, 2016. – С.222-229.
9. Концепція створення Служби фінансових розслідувань. – Режим доступу: http://kbs.org.ua/files/prez_koncept.pdf
10. Громадське обговорення створення Служби фінансових розслідувань / Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/baneryi/gromadski-obgovorennya/gromadski-obgovorennya-stvorennya/>

ТЕМА № 10. ІНШІ ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ УКРАЇНИ

План заняття:

1. Державна прикордонна служба: правові основи діяльності, структура та повноваження.
2. Військова служба правопорядку в ЗСУ: правові основи діяльності, структура та повноваження.
3. Управління державної охорони: правові основи діяльності, структура та повноваження.
4. Державні органи, на які поряд з їх основними обов'язками покладена правоохоронна функція.
5. Спеціалізовані підрозділи галузевих органів державної виконавчої влади, на які покладена правоохоронна функція.

Рекомендована література до теми семінарського заняття:

1. Закон України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» від 4 березня 1998 р.
2. Закон України «Про Державну прикордонну службу України» від 3 квітня 2003 р.
3. Закон України «Про прикордонний контроль» від 5 листопада 2009 р.
4. Закон України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» від 07 березня 2002 р..
5. Закон України «Про Антимонопольний комітет України» від 26 листопада 1993 р.
6. Положення про Державну службу фінансового моніторингу, затверджене постановою КМУ від 13 квітня 2011 року №466/2011.
7. Положення про Державну аудиторську службу України, затверджене постановою КМУ від 03.02.2016 року №43.
8. Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, затверджене постановою КМУ від 2 вересня 2015 р. №667.
9. Положення про державну лісову охорону, затверджене постановою КМУ від 16.09.2009 р. №976.
10. Положення про органи рибоохорони Державного агентства рибного господарства України, затверджене наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 19 січня 2012 р. №26.

ТЕМА № 11. АДВОКАТУРА УКРАЇНИ ТА НОТАРІАТ. ОРГАНИ ЮСТИЦІЇ, СИСТЕМА БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

План заняття:

1. Правове регулювання адвокатської діяльності. Статус адвоката: вимоги та порядок набуття.
2. Права та обов'язки адвоката. Адвокатська таємниця та адвокатська етика.
3. Поняття нотаріату та нотаріальної діяльності, її форми, правові основи та гарантії здійснення.
4. Статус нотаріуса, його права та обов'язки. Нотаріальні дії. Нотаріальна таємниця.
5. Органи та установи юстиції: система та правові засади.
6. Органи виконання рішень суду.
7. Безоплатна правова допомога в Україні: види, право на надання та отримання.

Рекомендована література до теми семінарського заняття:

1. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 р.
2. Закон України «Про нотаріат» від 2 вересня 1993 р.
3. Закон України «Про пробацію» від 5 лютого 2015 р.
4. Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 2 червня 2016 р.
5. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» від 2 червня 2011 р.
6. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 р.
7. Порядок вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 11.11.2011 р.
8. Постанова КМУ «Про реформування територіальних органів Міністерства юстиції та розвиток системи надання безоплатної правової допомоги» від 11 лютого 2016 року №99.
9. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах / А.В. Лапкін. – Вид. 5-те, змін. і доп. – Х.: Право, 2016. – С.130-163.
10. Денисяк Н.М. Нотаріальна таємниця як одна з важливих складових діяльності нотаріуса
11. Заборовський В.В. Проблемні питання визначення поняття «адвокатська таємниця» / В.В. Заборовський, Гечка К.В. // Науковий вісник УжНУ. Серія Право. – Вип.25. – 2014. С.274-277.
12. В.В. Копча. Правозахисна функція держав Центральної Європи: теоретичні та порівняльно-правові аспекти: Монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020.396 с.

7. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Самостійна та індивідуальна робота здобувачів вищої освіти є складовою освітнього процесу, основною складовою опанування навчального матеріалу у поза навчальний час. Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі навчальної програми і формування самостійності як важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні здобувача систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність. Завдання самостійної роботи здобувачів з дисципліни – засвоєння, закріплення та систематизація відповідних теоретичних знань, а також їх застосування при виконанні практичних завдань. Самостійна робота здобувачів забезпечує їх підготовку до поточних аудиторних занять. До основних форм самостійної роботи здобувачів належать такі: опрацювання прослуханого лекційного матеріалу, рекомендованих нормативних актів та літератури; вивчення та конспектування питань, передбачених для самостійного опрацювання; розв'язування задач; підготовка до семінарських занять; підготовка до різних форм поточного контролю; підготовка до модульної контрольної роботи.

7.1.Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) (проекти)

Звіт про виконання ІНДЗ подається вигляді скріпленого (зшитого) зошита з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із зазначенням всіх позицій змісту завдання (за об'ємом до 7 аркушів). ІНДЗ подається викладачу (який веде лекційний курс та здійснює підсумковий контроль знань) не пізніше за 3 тижня до проведення екзамену (заліку). Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті (семінарському, практичному, колоквіумі) з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ з подальшим шляхом усного звіту здобувача про виконану роботу. Оцінка за ІНДЗ є обов'язковим компонентом оцінювання і враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу.

Структура індивідуального науково – дослідного завдання (ІНДЗ) складається з: вступу, теоретичного обґрунтування, методів роботи, основні результати та їх обговорення, висновки та список використаної літератури.

7.2.Самостійне вивчення здобувачами матеріалу та засоби його контролювання з кожного змістового модуля

Головною метою методичних рекомендацій до самостійного вивчення здобувачами матеріалу навчального курсу є індивідуальна праця здобувачів над засвоєнням навчального матеріалу з дисципліни яка може виконуватися у бібліотеці, навчальних кабінетних, комп'ютерних класах, а також у домашніх умовах. Вона передбачає підготовку описів, доповідей, рефератів, роботу з документами, письмові відповіді на питання - завдання, складання конспекту, планів лекцій, семінарських, практичних занять, тестів тощо. Методичні рекомендації та плани семінарських, практичних занять, питання щодо для здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр денної (заочної) форми навчання до курсу “Судові та правоохоронні органи України” додаються окремо до робочої навчальної програми. При вивченні дисципліни необхідно використовувати апробовані наукові методи і прийоми пізнання: від простого до складного, від загального до конкретного, аналізу і синтезу, наукової абстракції. Необхідно визначити свій індивідуальний підхід до самостійного вивчення курсу. Орієнтиром при такому підході можуть служити контрольні питання по кожній темі і література, що рекомендується.

Для глибокого та якісного засвоєння залікового модулю курсу “Судові та правоохоронні органи України” рекомендується детально ознайомитися з робочою навчальною програмою дисципліни, переліком літератури, змістом та методичними рекомендаціями щодо підготовки до практичних семінарських занять, колоквіумів, питаннями, що винесені на підсумковий контроль, а також – критеріями оцінювання самостійного вивчення матеріалу курсу. Це допоможе на початковому етапі зорієнтуватися у новому предметі, уявити його внутрішню логіку, послідовність розгляду тем та накреслити загальний план роботи протягом часу, відведеного на вивчення дисципліни.

Здобувачам варто відвідувати лекційні заняття через їх інформативно-консультаційний характер. На лекційних заняттях здобувач засвоює базову інформацію щодо конкретної теми, у

відповідності до навчальної програми, отримує певні орієнтири у науковій літературі (необхідні для подальшого самостійного наукового пошуку) та мають змогу під час заняття отримати відповіді на незрозумілі або спірні питання. Елементом індивідуальної праці здобувачів у цьому відношенні може бути робота із власним конспектом лекцій для повторювання матеріалу, формулювання коментарів, питань, виявлення моментів, що потребують уточнення або у науковій літературі, або завдяки консультаціям з викладачем. Робота з конспектом також є корисною перед наступною лекцією (для пригадування попереднього матеріалу), або перед практичними заняттями. У процесі підготовки до практичних занять здобувачам варто слідувати методичним порадам щодо підготовки до занять, а також використовувати різні види самостійної роботи, такі, як зокрема, підготовка розгорнутого плану відповіді на питання, конспект джерел (наукової літератури або навчальної літератури, джерел), підготовка схем, таблиць, виконання практичних вправ.

Отримавши від викладача відповідні рекомендації, консультації тощо, здобувач має можливість переосмислити отриману інформацію, виробити критичне бачення, поглибити власні знання й, в решті решт, напрацювати власну точку зору та власну позицію щодо обговорюваних проблем.

7.3. Завдання – питання для самостійної роботи

Мета завдань для самостійної роботи як форми організації пізнавально – навчальної діяльності здобувачів є розширення теоретико – практичних знань, привчання здобувачів до індивідуальної діяльності, спрямованій на систематичне формування професійних вмінь самоконтролю, самостійності, активності, почуття обов'язку і відповідальності.

Перелік завдань для самостійної роботи

- I. Есе на тему «Суд і правосуддя» на основі вражень від відвіданого судового засідання.
- II. Есе на основі перегляду одного з рекомендованих викладачем юридичних фільмів. III. Реферат на одну із заданих тем:
  - Історичні етапи розвитку судової влади в Україні (до проголошення незалежності).
  - Етапи реформування судової влади в незалежній Україні.
  - Судова влада в теорії поділу влади.
  - Судова влада і громадянське суспільство: взаємозв'язок, місце та роль в правовій державі.
  - Правосуддя та судочинство: поняття, відмінність та взаємозв'язок.
  - Суд як єдиний орган судової влади.
  - Принцип верховенства права як основоположний принцип судової влади.
  - Принцип законності у системі принципів судової влади та його співвідношення з принципом верховенства права.
  - Принципи змагальності та рівності сторін судового процесу.
  - Принципи незалежності судів та незалежності суддів: поняття та взаємозв'язок.
  - Принципи справедливості та безсторонності судової влади.
  - Принцип гласності та відкритості судового процесу.
  - Принципи професіоналізму та незмінюваності суддів.
  - Принцип обов'язковості судових рішень та право на оскарження рішення суду.
  - Суд присяжних в Україні та в зарубіжних країнах (2-3 країни на вибір).
  - Кандидатські вимоги та порядок добору кандидатів на посаду судді в Україні та в зарубіжних країнах (2-3 країни на вибір).
  - Місце Верховного Суду в судовій системі України.
  - Конституційний Суд України як єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні.
  - Інститут конституційної скарги в Україні за конституційною реформою 2016 року.
  - Суддя – носій судової влади. Гарантії незалежності суддів.

Перелік питань для підготовки до колоквиуму

Функції прокуратури України на сучасному етапі.

Поняття оперативно-розшукової діяльності та органи, що її здійснюють.

Поняття досудового розслідування та органи, що його здійснюють.

Система органів внутрішніх справ України.

Національна поліція України: завдання діяльності та система органів.

Національне центральне бюро Інтерполу: статус та завдання.

Поліцейські заходи: поняття та види.

Поліцейські заходи. Підстави для перевірки документів особи.

Поліцейські заходи. Підстави для поверхневої перевірки і огляду.

Поліцейські заходи. Підстави для зупинення транспортного засобу.

Поліцейські заходи. Підстави для проникнення до житла та іншого володіння особи.

Поліцейські заходи. Підстави для застосування спеціальних засобів.

Поліцейські заходи. Підстави для застосування вогнепальної зброї.

Служба безпеки України: призначення, завдання та напрями діяльності.

Національне антикорупційне бюро України (НАБУ): призначення, завдання та напрями діяльності.

Державне бюро розслідувань (ДБР): призначення, завдання та напрями діяльності.

Державна прикордонна служба: призначення, завдання та напрями діяльності.

Військова служба правопорядку в Збройних Силах України: призначення, завдання та напрями діяльності.

Управління державної охорони: призначення, завдання та напрями діяльності.

Статус адвоката: вимоги та порядок набуття.

Статус нотаріуса: вимоги та порядок набуття.

8. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ

1. Предмет, система та завдання навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи».
2. Взаємозв'язок курсу «Судові та правоохоронні органи» з іншими навчальними дисциплінами.
3. Нормативні джерела курсу «Судові та правоохоронні органи».
4. Судова діяльність: поняття, зміст, ознаки, види та суб'єкти її здійснення.
5. Правоохоронна діяльність: поняття, зміст, ознаки, види та суб'єкти її здійснення.
6. Правозахисна діяльність: поняття, зміст, ознаки, види та суб'єкти її здійснення
7. Міжнародні стандарти організації та функціонування судових та правоохоронних органів.
8. Судова влада як одна з гілок державної влади. Ознаки та функції судової влади.
9. Зміст та співвідношення понять «правосуддя» та «судочинство».
10. Правосуддя як спосіб реалізації судової влади. Поняття і види судочинства.
11. Етапи реформування судової влади у незалежній Україні.
12. Поняття принципів судової влади, їх система та значення.
13. Конституційні принципи судової влади.
14. Правові засади організації судової влади згідно із Законом України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року.
15. Принцип верховенства права та його значення для реалізації судової влади.
16. Принципи незалежності, самостійності та безсторонності судової влади.
17. Принцип єдності судової системи і статусу суддів.
18. Принципи незалежності, недоторканності та незмінюваності суддів.
19. Гласність і відкритість судового процесу, правові підстави фотозйомки, відеозапису та трансляції судових засідань.
20. Принципи змагальності та рівності сторін судового процесу.
21. Принцип колегіального та одноособового розгляду судових справ. Участь народу у здійсненні правосуддя.
22. Державна мова судочинства. Право громадян на використання рідної мови у судовому процесі.
23. Обов'язковість судових рішень.
24. Загальна характеристика судової системи України, рівні (ланки) та судові інстанції.
25. Принципи спеціалізації, територіальності та інстанційності в організації системи судів України.
26. Порядок утворення та ліквідації судів.
27. Порядок обрання суддів на адміністративні посади (голови та заступника голови суду) та звільнення з цих посад.
28. Місцеві суди: види, склад та повноваження.
29. Апеляційні суди: види, склад та повноваження.
30. Вищі спеціалізовані суди: види та повноваження.
31. Місце Верховного Суду в судовій системі України, система та зміст його повноважень.
32. Склад та структура Верховного Суду.
33. Суддя Верховного Суду: законодавчі вимоги та повноваження.
34. Голова Верховного Суду: правовий статус, порядок обрання та звільнення, повноваження.
35. Голова касаційного суду: правовий статус, порядок обрання та звільнення, повноваження.
36. Велика палата та Пленум Верховного Суду: правовий статус, склад та повноваження.
37. Завдання та основні принципи діяльності Конституційного Суду України.
38. Порядок формування та повноваження Конституційного Суду України.
39. Суддя як носій судової влади. Законодавчі вимоги до професійних суддів.
40. Добір кандидатів на суддівські посади та його етапи.
41. Організаційно-правові, особисті, соціально-економічні гарантії незалежності суддів.
42. Підстави і порядок звільнення з посади судді. Право судді на відставку.
43. Особливості юридичної відповідальності суддів.
44. Підстави та порядок дисциплінарної відповідальності суддів.
45. Кваліфікаційне оцінювання суддів.
46. Законодавчі вимоги до присяжних, їх права та обов'язки.

47. Правовий статус осіб, які обіймають адміністративні посади в судах. Патронатна служба в суді.
48. Державна судова адміністрація: статус і система органів.
49. Повноваження Державної судової адміністрації.
50. Національна школа суддів України: статус і структура.
51. Вища рада правосуддя: статус, склад та порядок формування, повноваження.
52. Вища кваліфікаційна комісія суддів: склад, порядок формування та повноваження.
53. Органи суддівського самоврядування: завдання, види, повноваження.
54. Місце прокуратури в системі органів влади. Правові засади прокурорської діяльності.
55. Система органів прокуратури.
56. Функції прокуратури на сучасному етапі.
57. Правовий статус прокурора. Порядок призначення та звільнення прокурора.
58. Особливості юридичної відповідальності прокурора.
59. Прокурорське самоврядування: завдання та організаційні форми.
60. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів: склад та повноваження.
61. Органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність: їх завдання і компетенція.
62. Досудове розслідування: поняття та форми.
63. Органи досудового розслідування, їх система завдання і компетенція.
64. Правовий статус слідчого. Вимоги до кандидатів на посаду слідчого.
65. Національна поліція України: поняття та правовий статус, завдання, принципи, система.
66. Повноваження поліції. Поліцейські заходи.
67. Загальні засади проходження служби в поліції.
68. Основні завдання та повноваження Національного центрального бюро Інтерполу.
69. Правовий статус, підстави, напрями діяльності та завдання СБУ.
70. Система, організація діяльності та повноваження СБУ.
71. Вимоги до осіб, що приймаються на службу до органів СБУ.
72. Контроль за діяльністю СБУ.
73. Національне антикорупційне бюро України: правові основи діяльності, завдання та принципи.
74. Загальна структура НАБУ. Статус директора та працівників НАБУ.
75. Повноваження НАБУ
76. Державне бюро розслідувань: правові основи діяльності, завдання та принципи.
77. Загальна структура Державного бюро розслідувань. Статус працівників бюро.
78. Повноваження Державного бюро розслідувань.
79. Державна фіскальна служба: правові основи діяльності, завдання та принципи.
80. Бюро економічної безпеки України: структура, завдання і функції.
81. Повноваження бюро економічної безпеки України.
82. Служба у бюро економічної безпеки.
83. Державна митна служба: правові основи діяльності, структура та повноваження.
84. Державна прикордонна служба: правові основи діяльності, структура та повноваження.
85. Військова служба правопорядку в Збройних Силах України: правові основи діяльності, структура та повноваження.
86. Управління державної охорони: правові основи діяльності, структура та повноваження.
87. Державні органи, на які поряд з їх основними обов'язками покладена правоохоронна функція
88. Спеціалізовані підрозділи галузевих органів державної виконавчої влади, на які покладена правоохоронна функція
89. Правове регулювання та принципи адвокатської діяльності. Статус адвоката: вимоги та порядок набуття.
90. Права та обов'язки адвоката. Адвокатська таємниця та адвокатська етика.
91. Поняття нотаріату та нотаріальної діяльності, її форми, правові основи та гарантії здійснення.
92. Статус нотаріуса, його права та обов'язки.
93. Нотаріальні дії: порядок та правила вчинення. Нотаріальна таємниця.
94. Органи та установи юстиції: система та правові засади.
95. Безоплатна правова допомога в Україні: види, право на надання та отримання.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України : навч. посіб. у схемах. Вид. 7-е, змін. і допов. Харків : Право. 2018. 168 с.
2. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. : у 2 ч. / за ред. д-ра юрид. наук Л. М. Москвич. 2-ге вид. перероб. і допов. Харків : Право. 2016. 244 с.
3. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. з підгот. до іспиту / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право. 2017. 236 с.
4. Руденко М.В. Судові та правоохоронні органи України : підручник. Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна. 2018. 311 с.
5. Семерак О. С., Семерак І. О. Судоустрій, правоохоронні та правозахисні органи України: навч. посіб. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2021. 276 с.
6. Судові, правоохоронні, контрольно-наглядові та правозахисні органи України : підручник. МВС України. Харків. нац. ун-т внутр. справ. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С. М. Гусарова. Харків. 2020. 512 с.
7. В.В. Копча. Правозахисна функція держав Центральної Європи: теоретичні та порівняльно-правові аспекти: Монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 396 с.
8. Судові та правоохоронні органи України: конспект лекцій. Запоріжжя : Запорізь. нац. ун-т. 2018. 237 с.
9. Ярова Л.В., Матвеевський О.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. Одеса : Фенікс. 2018. 427 с.

Додаткова література:

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року. Відомості Верховної Ради. 2016. № 31. ст. 545. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 верес. 2019 р. К. : ПАЛИВОДА А.В. 2019. 408 с.
4. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 № 1798 –VIII
5. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII
6. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07 липня 2017 № 575
7. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII
8. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII
9. Система органів державної влади з правоохоронними функціями в Україні: навч.-метод. посіб. / заг. редакцією О. Ю. Бусол. К. : ТНУ ім. В. І. Вернадського 2019. 432 с.
10. Боровик А. Правові висновки Верховного суду в кримінальному судочинстві після реформи правосуддя. Київ : «Центр учбової літератури». 2019. 512 с.
11. Прокуратура України. навч.- метод. посіб. кол. авт. Одеса : Фенікс. 2020. 285 с.
12. Організація та діяльність органів прокуратури України : навч. посіб. / за ред. П. М. Каркача. Харків : Право. 2019. 500 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет:

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Верховна Рада України : веб-сайт. URL:<http://www.rada.gov.ua/>
3. Головне управління державної служби України : веб-сайт. URL:<http://www.guds.gov.ua>
4. Кабінет Міністрів України : веб-сайт. URL:<http://www.kmu.gov.ua>
5. Нормативні акти України : веб-сайт. URL:<http://www.nau.kiev.ua>

6. Єдиний державний реєстр судових рішень : веб-сайт. URL:www.reyestr.court.gov.ua
7. Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України : веб-сайт. URL:http://mvs.gov.ua

Нормативні акти з дисципліни:

1. Конституція України, прийнята 28.06.1996 року (із змінами станом на 30 вересня 2016 р.).
2. Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 2 червня 2016 р.
3. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Міжнародний документ від 4 листопада 1950 р.
4. Основні принципи незалежності судових органів, схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 року.
5. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р.
7. Кримінально-виконавчий кодекс від 11 липня 2003 р.
8. Закон України «Про судоустрій та статус суддів» від 2 червня 2016 р.
9. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 р.
10. Закон України «Про Вищий антикорупційний суд» від 7 червня 2018 р.
11. Закон України «Про доступ до судових рішень» від 22 грудня 2005 р.
12. Закон України «Про Вищу раду правосуддя» від 21 грудня 2016 р.
13. Закон України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 р.
14. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18 лютого 1992 р.
15. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 р.
16. Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р.
17. Закон України «Про Національну безпеку України» від 21 червня 2018 р.
18. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України» від 5 березня 1998 р.
19. Закон України «Про Службу безпеки України» від 25 березня 1992 р.
20. Закон України «Про розвідувальні органи України» від 22 березня 2001 р.
21. Закон України «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації» від 23 лютого 2006 р.
22. Закон України «Про Державне бюро розслідувань» від 12 листопада 2015 р.
23. Закон України Про Державне бюро розслідувань (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 6, ст.55)
24. Закон України «Про Національне антикорупційне бюро» від 14 жовтня 2014 р.
25. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 р.
26. Закон України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» від 4 березня 1998 р.
27. Закон України «Про Державну прикордонну службу України» від 3 квітня 2003 р.
28. Закон України «Про прикордонний контроль» від 5 листопада 2009 р.
29. Закон України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» від 07 березня 2002 р.
30. Закон України «Про контррозвідувальну діяльність» від 26 грудня 2002 р.
31. Закон України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» від 19 червня 2003 р.
32. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» від 23 грудня 1997 р.
33. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України» від 5 березня 1998 р.
34. Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 2 червня 2016 р.
35. Закон України «Про виконавче провадження» від 2 червня 2016 року (набуття чинності 5 жовтня 2016 р.).

36. Закон України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» від 23 червня 2005 р.
37. Закон України «Про пробацію» від 05.02.2015 р.
38. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 р.
39. Закон України «Про нотаріат» від 2 вересня 1993 р.
40. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 р.
41. Закон України Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 22, ст.84) Закон підписаний 16 травня 2019 року № 2720-VIII.
42. -Закон України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 42, ст.238) Із змінами, внесеними згідно із Законом № 187-IX від 04.10.2019}
43. Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затверджене постановою КМУ №878 від 28 жовтня 2015 р.
44. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877 «Про затвердження Положення про Національну поліцію».
45. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.1992 № 555 «Про вступ України до Інтерполу».
46. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.1993 № 220 «Про Національне центральне бюро Інтерполу».
47. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затверджений наказом Міністерства юстиції України №296/5 від 22 лютого 2012 р.
48. Порядок вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 11 листопада 2011 р.
49. Постанова Кабінету Міністрів України «Про прикордонний режим» від 27 липня 1998 р.
50. Указ Президента України «Про затвердження Положення про Державну пенітенціарну службу України» від 6 квітня 2011 р.
51. Положення про Міністерство юстиції України», затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. № 228.
52. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 4 від 12.04.1996 р. «Про застосування законодавства щодо незалежності суддів».
53. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 9 від 01.11.1996 р. «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя».

Формат 60*84/16. Умовн. друк. арк. 2,09. Зам. №8 Наклад 50 прим.

Видавництво УжНУ «Говерла» м. Ужгород, вул. Капітульна, 18.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції –
Серія ЗТ №32 від 31 травня 2006 р.